

Rezerwat przyrodniczy Alaska Maritime, zajmujący łączną powierzchnię ok. 13 700 km² jest parkiem wyjątkowym wśród licznych przyrodniczych obszarów chronionych Alaski. W przeciwieństwie do innych parków, z których każdy tworzy pewien wydzielony i spójny obszar lądu, Alaska Maritime składa się z rozrzuconych wzdłuż całego wybrzeża Alaski wysp, zatok i przylądków. Cechą, która połączyła te odległe od siebie nawet o 500 km fragmenty wybrzeża jest ogromne bogactwo ptaków i morskich ssaków zamieszkujących niedostępne dla turystów skaliste wysepki i laguny.

Rezerwat Przyrodniczy Alaska Maritime

Kraina wysp

Rezerwat rozciąga się od Przylądka Lisburne (Morze Czukockie na północy Alaski) aż po Wyspy Aleuty na południu oraz wyspę Forrester znajdującą się w pobliżu kanadyjskiej prowincji Kolumbia Brytyjska. Park założono w 1980 roku, łącząc w całość jedenaście niewielkich rezerwatów, z których kilka istniało tu już od 1909 roku.

Kraina wysp i zatok

W granicach parku, którego aż 70% powierzchni zajmuje rezerwat ścisły, znajduje się ok. 2500 wysp, wysepek, nadmorskich skał, cypli i przylądków rozrzuconych wśród pięciu odrębnych stref:

1) **Morze Czukockie** – w skład tego obszaru wchodzi liczne wyspy, Przylądek Lisburne oraz Thompson. Urwiste brzegi Przylądka Lisburne gromadzą rokrocznie największe na północnym wybrzeżu Alaski kolonie morskich ptaków.

2) **Morze Beringa** – należy tutaj znaleźć kilkanaście wysp i przylądków położonych nad Zatoką Nortona. Do najciekaw-

szych miejsc należą: wyspa św. Pawła oraz wyspa św. Mateusza (rezerwat ścisły) należące do grupy Wysp Prybyłowa.

3) **Wyspy Aleuty** – łańcuch wysp rozciągający się na odcinku 1800 km od Półwyspu Alaski aż w głąb Pacyfiku, będących tak naprawdę szczytami gór zatopionych wodami oceanu. Dominujący krajobraz w tej części rezerwatu to wulkaniczne szczyty, urwiste wybrzeża i kamieniste plaże, będące ostoją dla wielu gatunków morskich ptaków niespotykanych nigdzie indziej na Alasce. Na Aleutach, mających największy udział w ogólnej powierzchni rezerwatu, występuje zagrożona do niedawna wyginieciem gęś Aleucka (podgatunek bernikli kanadyjskiej).

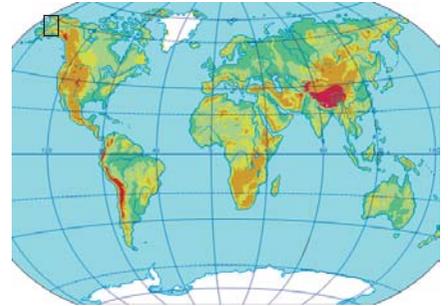
4) **Półwysp Alaski** – znajduje się tutaj ponad 700 wysp położonych wzdłuż południowego wybrzeża półwyspu, niektóre z nich np. Wyspy Semidi i Sandman, pomimo niewielkich rozmiarów, goszczą na swojej ziemi ogromne kolonie morskich ptaków.

5) **Zatoka Alaski** – w granicach tej części rezerwatu znajdują się zarówno wy-

spy (Duck, Chisik, Barren i Forrester), jak i też fragmenty zatok oraz cieśnin położonych w pobliżu Półwyspu Kenai.

Królestwo morskich ptaków

Każdej wiosny do rezerwatu przylatują miliony morskich ptaków, które spędzą tu

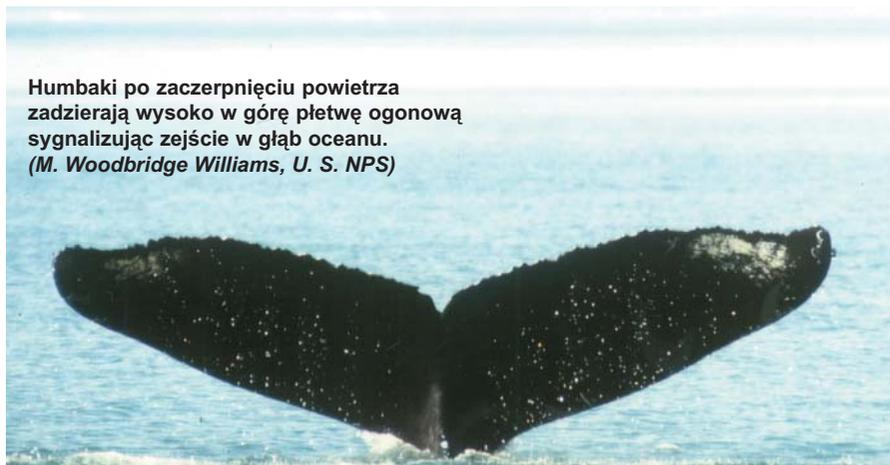

najbliższe lato, w czasie którego przyjdzie na świat ich potomstwo. W samym rezerwacie Alaska Maritime występuje więcej morskich ptaków niż w pozostałej części Ameryki Północnej! Z 50 milionów ptaków zakładających rokrocznie gniazda na Alasce 80% przypada właśnie na tereny rezerwatu, gdzie powstają całe ptasie „miasta”, zwane koloniami, zlokalizowane wzdłuż wybrzeża. Pozornie niedostępne nadmorskie skały stają się latem miejscem narodzin nowego pokolenia ptaków.

Poszczególne gatunki wybierają najbardziej odpowiadające im miejsca na założenie gniazda: półki skalne, szczeliny, płytkie jamki, iglice bądź też rumosz skalny zalegający u podstawy stromych, nadmorskich klifów. Jedna taka kolonia może liczyć bez mała milion ptaków reprezentujących dziesięć, a nawet więcej różnych gatunków. Ptasie miasta położone są zazwyczaj wśród urwistych klifów lub też na skalistych wyspach, w ten sposób ptaki zabezpieczają się przed drapieżnikami (głównie przed wszędobylskim lisem).

Zagrożeniem dla ptaków są nie tylko lisy ale i szczury, które przedostają się na ptasie wyspy z turystycznych łodzi i mniejszych statków. Wysiadujące jaja lub opiekujące się nielotnym potomstwem dorosłe ptaki są w zasadzie bezbronne wobec tak dużego gryzonia, dlatego też nawet pojedyncze sztuki szczurów potrafią szybko spustoszyć ptasią kolonię i znacznie zmniejszyć odchów młodych.

Innymi, istotnymi zagrożeniami ekologicznymi w rezerwacie są wycieki substancji olejowych ze statków (ropa naftowa, mazut itd.). Nawet sama obecność człowieka w pobliżu ptasich gniazd może wywołać

Humbaki po zaczerpnięciu powietrza zadzierają wysoko w górę płetwę ogonową sygnalizując zejście w głąb oceanu.
(M. Woodbridge Williams, U. S. NPS)

poważne następstwa, ponieważ niektóre ptaki jeśli zostaną zaniepokojone, wyrzucają z gniazda jaja, a nawet pisklęta lub też ekspozują je tak, aby zostały zauważone przez drapieżniki.

W granicach rezerwatu występuje łącznie ok. 250 gatunków ptaków, z których najpospolitsze to ptaki wodne: nurzyki (sztormowy, gołębi i czarny), kormoran grzebie-niasty, rybołówka arktyczna, rybołówka aleucka, mewy (siwa, śledziowa, Bonaparte-go i sinoskrzydła), petrele, edredony (kró-lewski, pospolity, Steller i pacyficzny), kaczka arlekin, gęś aleucka oraz alki.

Niektóre z tych ptaków kryją w sobie wiele tajemnic np. nurzyki sztormowe, pomimo tego, że ich kolonie liczą zazwyczaj po 100 000 sztuk są bardzo rzadko widywane przez ludzi, gdyż powracają do swoich jamek na szczytach klifów dopiero po zmroku. Inne ptaki wręcz odwrotnie, zachowują się tak, jakby obecność ludzi nie robiła na nich żadnego wrażenia np. alki to najczęściej fotografowane ptaki Alaski. Ptaki te

Kormorany u wybrzeży Alaski
(W. S. Keller, U. S. NPS)

I PTAKÓW

doskonale nurkują, a w czasie pościgu za rybami wykorzystują skrzydła, co w efekcie wygląda tak, jakby pod wodą pływały machając skrzydłami.

Niewielka przestrzeń, jaka dzieli kontynent Azji od Wysp Aleuckich powoduje, że zatrzymuje się tutaj wiele gatunków ptaków wędrownych (między innymi łabędź krzykliwy, kaczka czubata i gęś cesarska). Do pozostałych gatunków ptaków zamieszkujących park należą: strzyżyk zimowy, bielik amerykański, sokół wędrowny, sowa śnieżna oraz kruk pospolity.

Morskie ssaki

Drugą, charakterystyczną cechą rezerwatu jest – obok licznych populacji ptaków – obecność ogromnej liczby morskich ssaków. Rezerwat Alaska Maritime może poszczycić się największą różnorodnością gatunkową ze wszystkich rezerwatów przyrodniczych Alaski (a jest ich w sumie 16). Do najliczniejszych gatunków należą tu bez wątpienia lwy morskie Steller występujące od Morza Beringa aż po samą Zatokę Alaska. Dorosłe byki osiągają długość 4 metrów i wagę ponad 1 tony. Pomimo ich znacznej ilości od lat 70. XX wieku zaznacza się wyraźny spadek populacji lwów morskich, w efekcie czego gatunek ten figuruje na liście gatunków zagrożonych wyginieciem.

Równie popularne w parku są wydry morskie, kiedyś niemal całkowicie wytę-

pione z powodu ich wartościowego futra, dzisiaj rosną w siłę i występują na terenie całego rezerwatu: od Aleutów aż po południowo-wschodnie wybrzeże Alaski. Ulubionym środowiskiem wydr są podwodne laguny gęsto porośnięte wodorostami, ponieważ tam łatwo jest im znaleźć mięczaki będące ich podstawowym pożywieniem. Wydry są bardzo dobrymi pływakami i w poszukiwaniu pożywienia potrafią nurkować do głębokości nawet 35 metrów! Najliczniej występują w wodach Cieśniny Księcia Wilhelma oraz w pobliżu wysp Kodiak i Afognak.

W przybrzeżnych wodach występują ponadto morsy, żółwie morskie oraz kilka gatunków wielorybów (m.in. orka, białucha, czyli wal biały, płwacz oraz humbak). Do ssaków zamieszkujących lądową część parku należą m.in. niedźwiedź polarny, niedźwiedź brunatny, renifer amerykański (zwany potocznie karibiu), lis arktyczny, wydra rzeczna i suseł (wiewiórka ziemna).

Wyspa św. Pawła

Wyspa św. Pawła znajduje się na Morzu Beringa ok. 420 km na północny zachód od Półwyspu Alaska i należy do grupy Wysp Prybyłowa. Archipelag Prybyłowa utworzony przez podmorski łańcuch gór jest miejscem, w którym rokrocznie gromadzą się setki tysięcy fok przyplływających

tu latem aby wydać na świat swoje potomstwo. Stojąc o poranku na krawędzi urwistego klifu w oddali słychać przytłumione porykiwania fok, stopniowo, gdy mgła podnosi się ponad plażą ryki stają się coraz wyraźniejsze. Gdy mgła całkowicie się rozproszy zobaczyć można niesamowity widok: kilkadziesiąt metrów poniżej, na kamienistej plaży wylegujące się tysiące fok. Odgłosy ich ryczenia i „szczekania” wypełniają powietrze. Samice kursują pomiędzy morzem i lądem w poszukiwaniu pożywienia, a potężne samce pilnują swoich terytoriów. Powyżej nich każdy skrawek stromych i nagich skał zajęty jest przez gniazdujące morskie ptaki, których dziesiątki tysięcy szybują w powietrzu ponad morskimi falami. Wyspa św. Pawła jest przyrodniczym rajem tej części Alaski. Jest to też największa wyspa w archipelagu Prybyłowa – długa na 22 km i szeroka na 13 km (bardzo urozmaicona linia brzegowa ma 72 km długości). Latem na wyspie występuje aż 220 gatunków ptaków, niektóre przylatują tu z bardzo daleka np. aż z Syberii i Argentyny.

SEBASTIAN BIELAK

Zdjęcia zostały udostępnione dzięki uprzejmości National Park Service, Stany Zjednoczone.

Materiały źródłowe:

1. „Big Cypress National Preserve”, Official Map and Guide, Floryda.

2. „Przeglądowy atlas świata. Ameryka Północna”, pod red. R. Mydela i J. Grocha, Kraków 1998.